

DES DE LA MIRADA D'UN FOSC AGUILLOT

1667, Amsterdam. Estem en plena epidèmia de Pesta Negra. En els barris de la ciutat flota una sensació de temor, molt semblant al terror que sentis en sentir un soroll desconegut a mitjanit. No sabem com estarem el dia de demà, si seguirà tot igual o, per fi, veurem una mica de llum en tota aquesta foscor. És una sensació que no desitjaria ni a la pitjor de les persones.

Ja fa setmanes que estem tancats, aïllats de la resta dels barris per intentar contenir aquesta malaltia imparable, la qual s'escampa com una gran onada que arriba a la costa enmig d'una tempesta. La nostra nova rutina només canvia un o dos cops per setmana, quan la fosca figura amb un bec llarg i punxegut va de visita per les cases, jugant a ser metge. Tots sabem com aquest enorme aguilot ha aconseguit la seva feina; en començar l'epidèmia, molts metges es van infectar per culpa d'unes mesures poc útils i es va decidir buscar ràpidament un remei contra aquesta desgràcia. Es va fer un sorteig entre els homes del poble i els noms que van sortir escollits foren els que serien sanitaris, sense cap mena de professió. L'única norma que els posaren fou que documentessin tot allò que veien, per molt insignificant que semblés. Els anomenaren "Metges de la Pesta".

Avui és un dels dies en què ell toca la porta. Només es limita a observar-nos des de l'entrada, sense atrevir-se a posar un dels seus peus dins l'habitació. Els seus ulls coberts per unes ulleres fetes amb un vidre tèrbol i gran no abandonen en cap moment les nostres cares intriguades. Investigant cada racó, sense dirigir-nos ni una sola paraula, ens examina i pren notes. Després, segueix la seva ruta fins a l'últim habitatge.

La raó per què porten aquesta curiosa vestimenta és bastant senzilla: es creu que les fortes olors que desprenen els malalts per culpa dels ganglis limfàtics inflamats, els quals són molt fàcils de veure a simple vista, desprenen una forta olor capaç d'infectar a qui el respiri. Per això, dins aquest bec punxegut hi porten diverses herbes que eviten el contagi.

L'anomenen "Teoria dels gèrmens de les malalties". Es va publicar ja fa uns quants anys; l'aire enverinat pot crear un desequilibri en els fluids corporals d'una persona i infectar-la.

En conseqüència, totes les cases hem protegit els marcs de les portes i finestres amb mantes i llençols per evitar l'aire contaminat. Al principi, però, moltes famílies es negaren a protegir-se, no es creien el que ens deien. En el nostre barri les cases no estan en gaires bones condicions; moltes llars tenen portes amb forats i el

vent hi entra molt fàcilment. La majoria d'elles es van infectar i van tardar pocs dies a morir.

Nosaltres, en canvi, preferim tenir uns sacs amb sorra sota la porta, ja que l'inferior està rosegat per les rates i no arriba a tocar el terra. Així també no entren els petits rosegadors i es cruspeixen el poc menjar que tenim. El principi, però, hi teníem sacs plens de sal de cuina. El que va passar fou que quan ploria, la sal es dissolia amb l'aigua que entrava i no ens era gaire útil. Després, la vam substituir per pols de roca de guix i ens vam trobar un problema semblant: el guix absorbia l'aigua i quedava tot humit. Per això, els sacs amb diverses roques impermeables com les margues, ens soluciona aquests problemes.

Van passant els dies i les setmanes, cada cop hi ha menys malalts. Malauradament, el metge de Pesta del nostre barri va contraure la malaltia. La seva pell fosca, com uns guants negres de cuir, i els bubons, com volcants preparats per erupcionar en qualsevol moment, el van acompanyar fins al seu últim dia. Suposem que es va infectar a casa seva, quan no anava disfressat d'aguirot i estava desprotegit de la contaminació.

Dubto que arribem a saber mai la veritable causa d'aquest patiment infinit, potser és un càstig de Déu, com algunes persones pensen. O potser en un futur sabrem què és el que realment ens està exterminant.

1896, Hong Kong. La voluminosa foguera s'estén davant els nostres ulls. Les imparables flames destrueixen tot el que troben, sense fer cap mena de distinció. Els estridents gemecs de les rates ressonen per tot el camp, constantment, sense detenció.

Observo el diari arrugat entre les meves mans, és el causant d'aquest amarg i fúnebre escenari. Sota la llum de les flames hi arribo a veure la pàgina principal, on apareix l'article causant d'aquesta crema:

"DESCOBRIMENT DEL BACTERI CAUSANT DE LA PESTA"

1895, Hong Kong.

Alexandre Yersin i Kitasato Shibasaburo.

Informe del bacteri "Yersinia pestis"

"Informe oficial sobre l'afirmació de l'existència de l'eubacteri gramnegatiu en forma de bacil de la família de les enterobacteriàcies. És un anaerobi facultatiu que pot infectar humans i altres animals. Hem confirmat que aquest bacteri és el causant de moltes malalties, entre elles la Pesta Negra. Està present en els sifonàpters (nom comú: puces) i quan aquest animal mossega a un mamífer (sobretot humans), l'infecta immediatament. Sol viure entre el pèl de rosegadors com rates i ratolins.

Es creu que el rumor que corria pels barris dels pobles no era del tot cert; en aïllar les entrades dels habitatges evitaven que entrés l'anomenat "aire contaminat", el qual es creia que era el causant de la infecció de la malaltia. Era útil, però no pel que es pensava; les proteccions evitaven que els rosegadors entressin a les llars i els transmetessin les puces. Per això, aquest rumor fou tan fàcil de creure.

Aquest descobriment no s'hauria pogut dur a terme si els anomenats "metges de la Pesta" als anys 1600 no haguessin documentat el seu dia a dia; des de la seva mirada observaven fets que ara no podem imaginar. Sempre recalquen la situació dels carrers; bruts i plens de rates. Sense cap mena d'experiència ni saviesa sobre medicina, van fer possible un descobriment que ha salvat i salvarà milions de vides...